

Przestrzegał przed nadmiernym faworyzowaniem metod historii form i redakcji ze szkodą dla faktów historycznych. W jednej ze swoich prac napisał: „W zasadzie Synoptycy nie prowadzili propagandy swojego Credo, lecz chcieli przekazać starą tradycję o słowach i czynach Jezusa”¹. Wybitny wiedeński znawca judaizmu i przyjaciel Flussera Kurt Schubert stwierdził, że cytowane powyżej zdanie było metodologicznym programem Davida Flussera.

Kraków

KS. JERZY CHMIEL

R E C E N Z J E I P R Z E G L Ą D Y

Jean-Marie AUWERS, *La composition littéraire du Psautier. Un état de la question*, Cahiers de la Revue Biblique 46, Gabalda, Paris 2000, s. 230

Po dziesięcioleciach królowania analizy gatunków literackich i podejścia do psalmu jako zamkniętej w sobie kompozycji, od przeszło dwudziestu lat postrzega się psalterz coraz częściej jako mniej lub bardziej zwarte dzieło literackie. Monografia J.-M. Auwersa podsumowuje dotychczasowy dorobek naukowy dokonującego się przesunięcia akcentów w interpretacji psalmów.

Publikacja, składająca się z sześciu rozdziałów, streszcza z wielu perspektyw badania kompozycji Księgi Psalmów. Pierwszy rozdział ukazuje przejście od egzegezy psalmów do egzegezy psalterza w oparciu o źródła rabinackie, patrystyczne, przed i po odkryciach w Qumran oraz w podejściu kanonicznym (s. 11-26). Obszerne przedstawienie problematyki związanej ze zbiorami psalmów wypełnia strony drugiego rozdziału (s. 27-76). W centrum uwagi trzeciego rozdziału znajdują się niektóre kryteria i elementy literackie zastosowane w analizach psalterza jako całości literackiej (s. 77-108). Rozdział czwarty syntetycznie ujmuje prace zapatrujące się na psalterz pod kątem tematycznym (s. 109-133). Natomiast piąty rozdział uwypukla związki psalmów z Dawidem, wyrażone w tytułach biograficznych, poprzez próby ponownego odczytania psalmów w od-

¹ *Die konsequente Philologie und die Worte Jesu*, w: *Almanach auf das Jahr des Herrn 1963*, F. Wittig Verlag, Hamburg, 1-37.

niesieniu do tego króla oraz zwięźle, w oparciu o Septuagintę i manuskrypt 11QPs^a (s. 135-159). Ostatni rozdział podejmuje wątek redakcyjnego opracowania psalterza hebrajskiego zajmując się zagadnieniem środowiska i daty ostatecznej redakcji oraz kwestią jego umiejscowienia wśród pozostałych ksiąg Starego Testamentu (s. 161-174). Bibliografia, podzielona tematycznie i uzupełniona do chwili wydania (s. 181-200), oraz indeksy (s. 201-228) wieńczą dzieło.

Bogate w treść omówienie Auwersa z pewnością posłuży jako wartościowe kompendium czytelnikowi, który pragnie zapoznać się gruntownie i w krótkim czasie z nowymi trendami w interpretacji Księgi Psalmów.

Rzym

o. STANISŁAW BAZYLIŃSKI OFMConv

Ks. BOGUSŁAW NADOLSKI TChr, *Chwała Ojcu*, Wydawnictwo Pallottinum, Poznań 1999, s. 127

Autor podjął bardzo ważny dla teologii liturgii temat. Ma on znaczenie dla każdego chrześcijanina przeżywającego schyłek drugiego i przygotowującego się do rozpoczęcia trzeciego tysiąclecia od chwili Wcielenia Słowa Bożego. Na zawartość książki składają się trzy rozdziały teologicznych rozważań poświęconych wskazanemu w tytule tematowi, wielojęzyczna bibliografia zawiązana z formułami *Gloria i Te Deum*, cztery indeksy: tematyczny, autorów, wyrażen greckich i łacińskich, oraz streszczenia, spis treści w języku niemieckim i angielskim.

Pierwszy rozdział zatytułowany *Stworzeni, aby wielbić*, objętościowo najmniejszy (s. 19) jest rozdziałem wprowadzającym w treść całej pracy. Tezą wyjściową jest prawda teologiczna, że głównym zadaniem stworzenia rozumnego jest wielbienie Boga. Z tego zadania człowiek wywiąże się wtedy, jeżeli na świat będzie patrzył okiem wiary (s. 13) i pamiętał o wielkich dziełach Bożych. Pamięć ta powinna być anamnezą liturgiczną o charakterze narratywnym, czyli doświadczeniem aktualnej obecności Boga w życiu osobistym i społecznym (s. 22-23). Za filozofem z Aleksandrii Filonem, ks. B. Nadolski pisze: „Człowiek, nie składając dziękczynienia, popełnia większy grzech niż dzieje się to w przypadku zapomnienia czy atei-